

Täysistunto

Torstai 24.11.2022 klo 16.01—19.20

9. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi liikuntalain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 259/2022 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 9. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sivistysvaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan se tuttu 30 minuuttia näin ensi alkuun. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja. — Ministeri Honkonen on poissa. — Edustaja Kivisaari on paikalla. Olkaa hyvä.

Keskustelu

18.31 **Pasi Kivisaari kesk:** Arvoisa puhemies! Liikuntalain päivittämiselle on selkeät perusteet. Esityksen taustalla on hallitusohjelmaan kirjattu tavoite, jossa erityiseen tarkasteluun asetettiin selvitys huippu-urheilulain tarpeellisuudesta. Tämä työ on tehty Lauri Tarastin johdolla, ja lopputulema oli se, että tarvittavat täsmennykset voidaan tehdä liikuntalakia täsmentämällä.

Mitä on siis tapahtumassa? Kestävän kehityksen painoarvoa nostetaan liikuntalaissa, ja lakiin lisätään yksi urheiluyhteisön vastuullisuusohjelman keskeisimmistä tavoitteista eli turvallinen toimintaympäristö. Tämä on laajasti kannatettava asia.

Esityksessä myös ehdotetaan huippu-urheilun määritelmän selventämistä sekä huippu-urheilun tavoitteiden kirjaamista liikuntalakiin. Näitä olisivat valmennuksen ja valmentajakoulutuksen, kaksoisurapolkujen, huippu-urheilun koordinaation, huippu-urheilun tutkimus- ja innovaatiotoiminnan ja huippu-urheilun rahoituksen kehittäminen sekä kansainvälisten urheilutapahtumien järjestämisen tukeminen. Nämä ovat ilman muuta hyviä asioita.

Eduskunnan pohdittavaksi jää, olisiko tavoitteissa syytä vielä korostaa, että liikuntalakiin kirjataan tavoite myös urheilijoiden valmentautumisen tukemisesta ja kilpailu- ja harjoitteluolosuhteiden kehittämisestä. Kaikkeaa tätä pitää ajatella siinä valossa, että saamme itse urheilijan tavoitteiden keskiöön. Myös liikuntajärjestöjen painoarvoa on syytä vahvistaa pohdittaessa tavoitteita. Suomalainen liikunta ja huippu-urheilu ovat järjestövetoisia, minkä tulisi näkyä myös liikuntalaissa.

Esityksessä on myös se hyvä asia, että Suomen Akatemia toimisi tarvittaessa valtion-apuviranomaisena liikuntatieteellisten avustusten myöntämisessä. Samoin maakuntien liittojen rooli alueellisten liikuntaneuvostojen nimeämisessä on hallitukselta viisasta toimintaa. Näin on hyvä.

Puhemies! Syvä pohdinnan paikka on myös valtion liikuntaneuvoston rooli liikuntalain täsmennyksissä. Hallituksen esityksessä valtion liikuntaneuvoston lausunnonantotehtävää esitetään muutettavaksi muodosta ”antaa lausuntoja toimialansa liikuntamäärärahojen käy-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 129/2022 vp

töstä” muotoon ”antaa lausuntoja toimialansa strategisesti merkittävistä liikuntaa koskevista asioista”.

Puhemies! Uskon, että lain tarkoituksena ei ole kaventaa liikuntaneuvoston roolia tai estää nykytehtävää lausunnonantajana liikuntamäärärahojen käytöstä tai esimerkiksi mahdollisuutta lausua liikuntajärjestöjen yleisavustuksista. Toimin itse valtion liikuntaneuvoston varapuheenjohtajana, ja olemme ehkä tätä muotoilua hiukan kriittisin silmin tuijotelleet. Valtion liikuntaneuvosto on siis parlamentaarinen toimielin, jossa ovat eduskunnassa edustettuna olevat eri puolueet laajasti mukana. Lausuntojen antaminen liikuntamäärärahojen käytöstä on yksi liikuntaneuvoston keskeisistä tehtävistä. Tämä tehtävä tulee myös säilyttää. Nyt esitetty lause liikuntaneuvoston lausunnonantotehtävästä liikuntamäärärahojen suhteen saattaa olla muutos, ei vain tarkennus. Siksi on syytä pohtia, voiko valtion liikuntaneuvostoon kohdistuvaa täsmennystä esimerkiksi muotoilla muotoon ”antaa lausuntoja liikuntamäärärahojen käytöstä ja muista strategisesti merkittävistä liikuntaa koskevista asioista”. Tällöin valtion liikuntaneuvoston rooli olisi selkeämpi ja täsmennys sen roolia paremmin kunnioittava.

Puhemies! Kaiken kaikkiaan liikuntalain kokonaisuus on kannatettava, ja siinä on paljon oikeita asioita. Eduskunnan ja valiokuntien on hyvä tarkastella joitain mainitsemiani huomioita, ja hyvä tästä tulee. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitos. — Ja edustaja Mäenpää.

18.36 Juha Mäenpää ps: Arvoisa puhemies! Meillä käsitellään liikuntalain muuttamista, ja liikuntalaissa on monia hyviä kohtia, jotka nyt edistyvät. Itse näkisin, että liikunta on lasten ja nuorten liikuttamista ja heille esimerkin näyttämistä, jota sitten huippu-urheilijat tavallansa edustavat esimerkkeinä, ja kun huippu-urheilu on minun mielestäni esimerkiksi Suomessa semmoista, että se nostaa suomalaisten kansallistunnetta ja sitä kautta nostaa myös maanpuolustustahtoa ja mielestäni se kasvattaa myös semmoista kriisinkestävyyttä ja kriisinsietokykyä, niin on sillä lailla erittäin tärkeä asia, että huippu-urheilu on mainittuna tässä.

Sitten tästä kaksoisurapolusta, jonka aikaisempi puhuja, edustaja Kivisaari, mainitsi. Se on sillä lailla itselle läheinen, että itse olen seurannut läheltä nuorta miestä, josta voi sanoa, että hän on huippu-urheilija, ja hänen opintojensa eteenpäinmeneminen tai itse asiassa koko opiskeluvalinta on jäänyt ihan hakoteille, koska on täysin keskitytty siihen huippu-urheiluun. Olisi loistavaa, jos tämän liikuntalain muutos antaisi eväitä siihen, että urheilijat, huippu-urheilijat, pystyisivät hieman joustavammin opiskelemaan. Mielestäni tästä urasta, jota he urheilussa tekevät, voisi jopa jonkinlainen lisäpiste tulla, jos he hakeutuvat jollekin linjalle. Näen tärkeänä sen.

Sellainen asia, minkä itse huomioin täällä lain alemmanasteisen sääntelyn kohdalla, on, että täällä kerrotaan, että valtion liikuntaneuvostolla on pääsihteeri, jonka toimikausi on nykyisin enintään neljä vuotta, ja vuodesta 24 lukien liikuntaneuvoston määrärahat eivät enää tule rahapelitoiminnan tuotoista, joten myös palkkausten määräaikaisuus on samassa yhteydessä syytä purkaa. Toisaalta myös olympiadi on neljä vuotta, niin että mietin, voisiko tämä kuitenkin olla neljän vuoden määräaikainen. — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitoksia. — Edustaja Kivisaari.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 129/2022 vp

18.39 **Pasi Kivisaari kesk:** Arvoisa puhemies! Edustaja Mäenpää hyvin kuvasi kaiken kaikkiaan liikunnan ja urheilun ja huippu-urheilun merkitystä suomalaisessa yhteiskunnassa, siis tietysti fyysisen kunnon, tällaisen henkisen kestävyys ja myös yhteisöllisyyden vahvistajana erityisesti kriisiaikoina ja jokaisena aikana. Liikunnan merkitys tällaisen yhteiskunnallisen hyvinvoinnin kannalta on yksi keskeisimmistä asioista, joille suomalainen yhteiskunta voi monella tavalla myöskin kivijalkansa rakentaa. Ja kaikki me tietysti tiedämme ja tunnistamme sen, että liikkumattomuuden kansantaloudelliset kustannukset pyörivät noin kolmessa miljardissa eurossa, mikä on tietysti valtava summa. Uskon, että sillä tavalla eduskunnan ymmärrys liikunnan yhteiskunnallisesta merkityksestä on äärimmäisen suuri.

Meidän liikuntakenttä kokonaisuudessaan hyvin voimakkaasti perustuu meidän seurojen ja järjestöjen kautta tapahtuvaan toimintaan. Tällä hetkellä suomalaisessa yhteiskunnassa seuratoiminta tavoittaa noin 1,8 miljoonaa ihmistä. Se on merkittävä kansanliike, jonka yhteiskunnallinen merkitys on hurjan tärkeä.

Mitä tulee sitten huippu-urheiluun, niin edustaja Mäenpää hyvin kuvasi sen, miten huippu-urheilun merkitys kansallisen identiteetin rakentajana jo pitkällä historiassa on ollut erittäin merkittävä, saatikka sen vaikutus siihen, että lapset ja nuoret kokevat idoliensa kautta tällaista liikunnallista myönteisyyttä liikunnalliseen toimintaan ja mahdollisesti liittyvät seuroihin ja niin edelleen.

Tämä kaksoisura myöskin on erittäin tärkeä kohta. Meillä siis on edelleen paljon kehitettävää siinä, että nuoret huipulle tähtäävät urheilijan alut kykenisivät yhdistämään paitsi itsessään tavoitteellisen huippu-urheilu-uran myöskin opintojen rinnalla kulkemisen niiltä osin, mitä tavallaan huippu-urheiluun satsaaminen ja sen edellytykset vaativat. Tässä kohdalla meillä on myös yhteiskunnallisesti ja myös koulutusjärjestelmässä vielä paljon tehtävää. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitos. — Ja edustaja Mäenpää.

18.42 **Juha Mäenpää ps:** Arvoisa puhemies! Nyt kun edustaja Kivisaari yllytti minut puhumaan tästä huippu-urheilusta, niin sanon, että kyllä huippu-urheilijan pärjääminen Suomessa ja se uran alkuvaihe on todella rankka myös taloudellisesti, ja näkisin, että meidän pitäisi yhteisesti hakea keinoja siihen, että tällainen huippu-urheilu olisi, sanotaanko näin, jotain muuta kuin Kelan luukulla ravaamista.

Tämän vuoksi tein viime huhtikuussa kirjallisen kysymyksen, jossa oli hyvin monta alikirjoittajaa — kirjallisen kysymyksen urheilun vaikutuksesta kansallistunteeseen ja maanpuolustustahtoon. Tällä nyt haluttiin lähinnä nostaa keskustelua siitä, pitäisikö meidän palata vähän aiempaan, siten kuin Suomessa on ollut, mikä on monissa maissa käytössä, että valtiolliset toimijat, kuten poliisi tai Rajavartiolaitos tai Puolustusvoimat, palkkaisivat näitä huippu-urheilijoita sinne omalle toimialueelleen. Suomessa on tällä hetkellä noin 15 urheilijaa Puolustusvoimien urheiluliupseereina, ja heillä on siellä määrättyjä työtehtäviä, mutta he pystyvät myöskin harjoittelemaan, ja minun mielestäni se on sellainen kunniallinen tapa valtiolle tukea sitä, koska kuitenkin ne urheilijat joutuvat jostakin sen rahan katselemaan siihen urheilemiseen. Jotkut saavat onnistuneesti oman urheilu-uransa ohella työttömyyskorvausta, osa ei saa. Osa joutuu katselemaan jostakin lisäansioita siihen urheilu-uransa kaveriksi, ja se saattaa taas häiritä sitä urheilu-uraa. Eli tämä olisi tärkeää, että me löydettäisiin opiskelumahdollisuuksia ja työmahdollisuuksia myöskin näille

Pöytäkirjan asiakohta PTK 129/2022 vp

huippu-urheilijoille, että he pystyvät rakentamaan sitä omaa elämäänsä siinä urheilu-uran rinnalla, koska se urheilu-ura tulee päättymään joskus, ja Suomessa on sellaisia tapauksia, että tavallansa urheilija uran loputtua jää puille paljaille, erityisesti jos menestystä ei ole sitten saanut, mitään merkittävää.

Tämä on tärkeä asia, ja näkisin, että se on tämän salin yhteinen näkemys, vaikka tämä kirjallisen kysymyksen vastaus nyt ei yhtään tukenut tätä tavoitetta. Mutta minä uskon, että se on meillä kuitenkin yhteinen tavoite, että pystyttäisiin pitämään sitä yllä, koska Ukrainassakin nähtiin, miten merkittävä vaikutus sillä on ollut maanpuolustustahtoon, kun sinne ovat muun muassa Klytškot menneet ja se lumilautailijanainen. Nämä ovat tärkeitä asioita, ja toivon, että nämä huomioitaisiin liikuntalaissa ja siellä valmistelussa.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja edustaja Kivisaari.

18.45 Pasi Kivisaari kesk: Puhemies! Joo, uskon, että urheilijat ja liikunnallisen taustan omaavat ja huippu-urheilijat ovat kovin toivottua työväkeä ja toivottuja työntekijöitä niin julkiselle puolelle kuin yrityksiin. Mutta varmaan se ongelma huippu-urheilun kohdalla on juurikin se, mitä edustaja Mäenpää hyvin kuvasi, että siihen huippu-urheiluvalmennukseen yhdistettynä se, on se sitten opiskelu tai työ, ammatti, on äärimmäisen haastavaa, koska huippu-urheilija tarvitsee paljon joustoja ja he käyvät harjoittelemassa ulkomailla ja on kisamatkoja ja niin edelleen.

Suomalaisessa yhteiskunnassahan valtion ohella myös kunnat ovat tehneet sillä tavalla esimerkillistä työtä — esimerkiksi siellä Ilmajoella, jossa on lukuisia kuuluisia ja menestyksekkäältä painijoita, edustaja Mäenpäänsäkin oma poika on yksi huippu-urheilijoistamme — että kunnat ovat joustaneet osaltaan esimerkiksi niin, että urheilijalle on järjestetty sellainen esimerkiksi liikuntapaikkoihin liittyvä työ, joka on mahdollistanut heidän urheilu-uransa ja työn tekemisen yhteiselementit. Mutta tässäkin asiassa ilman muuta valtion rooli voisi olla painokkaampi, ja erilaisten valtion tai Puolustusvoimien tai vastaavien toimijoiden vahvistaminen huippu-urheilun uran tukemisessa on ilman muuta tärkeää.

Mutta summa summarum: huippu-urheilijan elämä Suomessa on monilla tahoilla sillä tavalla hyvä, että meillä on tiettyjä olosuhteita, tiettyjä edellytyksiä toimia ja pärjätä, mutta valtavasti kehitettävää asiaan tietysti liittyy. Siksi me tarvitaan yhtenä keinona tätä liikuntalakia, niin että nimenomaan tähän liikuntalakiin tuodaan näitä huippu-urheilulle tärkeitä elementtejä, joita myös omassa puheenvuorossani toin esille. Joitakin täsmennyksiä tämä edelleen vaatii ja joitakin sellaisia tarkasteluja, että me saadaan siitä painokkaampi. Mutta hyvä tästä tulee, kun valiokunnassa pikkuisen jumpataan tämän kanssa.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Hänninen.

18.48 Katja Hänninen vas: Arvoisa puhemies! Kollegat ovat käyttäneet erittäin hyviä, painokkaita puheenvuoroja, ja varmasti tässä liikuntalaissakin riittää edelleen hiomista. Halusin käyttää puheenvuoron sen vuoksi, että tässä on puhuttu huippu-urheilusta ja sen tukemisesta, mutta itse olen kyllä enemmän huolissani siitä, että meillä liikuntakin eriytyy. Olisi erittäin tärkeää, että pienillä lapsilla olisi sitä leikkimisen iloa jo varhaisessa vaiheessa — leikin kautta sitten opitaan kognitiivisia kykyjä myös urheilun saralla — ja että meillä olisi niitä matalan kynnyksen liikuntapaikkoja eri puolilla kaupunkia ja kuntia. Näen erittäin suurena huolenaiheena sen, että yhä useammat leikkipuistot jäävät hoitamatta ja

Pöytäkirjan asiakohta PTK 129/2022 vp

näivettyvät ja yhä vähemmän näkee siellä lapsia leikkimässä pallopelejä, ja se ei ole tietenkään hyvä asia.

Tietysti Suomen harrastamisen malli on tärkeä asia, ja sitä täytyy jatkaa ja kannattaa, myös seuraavan hallituksen aikana edistää, mutta tosiasiasa liikunta on vähentynyt kaikissa ikäluokissa. Ja mikäli tätä trendiä ei saada tavalla tai toisella muutettua, niin se näkyy sitten jossakin vaiheessa kansansairauksien lisääntymisenä ja erittäin suurina kuluerinä niin perusterveydenhuollossa, mielenterveyden kustannuksissa kuin erikoissairaanhoidossa, työkyvyttömyyseläkkeiden lisääntymisenä ja niin edelleen. Tätä meidän pitäisi miettiä yhdessä, millä tavalla me pystyisimme parantamaan liikunnan merkitystä ihmisten tavallisessa arjessa, ja siihen tietysti liikuntalakikin voi omalta osaltaan antaa meille eväitä.

Pidin aika tärkeänä sitä, että asetuksen 11 §:ssä, jossa säädetään toimivallasta liikunta- paikkojen perustamishankkeissa, ollaan muuttamassa tätä kokonaiskustannuksien enimmäismäärää 700 000 eurosta 1 200 000 euroon, jotta aluehallintovirastoilla olisi sitten siellä enemmän liikkumavaraa erilaisten hankkeiden osalta. Nämä hankkeet, joita sitä kautta rahoitetaan, ovat yleensä näitä pallo- ja yleisurheilukenttiä, ja nämähän ovat nimenomaan niitä matalan kynnyksen liikuntapaikkoja. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitos. — Ja edustaja Mäenpää.

18.50 Juha Mäenpää ps: Arvoisa puhemies! Kun edustaja Hänninen tuossa mainitsi, että liikunta eriytyy, niin tämän vuoksi haluan vaan lyhyesti sanoa, että liikuntaa on mielestäni yritetty myös yhdistää — pari sanaa nousee esille: SVUL ja TUL. Tämä meno saman katon alle ei ole minun mielestäni vielä ihan onnistunut. En tiedä, onko vielä oma ruotsinkielinenkin järjestö voimissaan. Mutta olisi tärkeää, että nämä kaikki saataisiin saman katon alle eikä enää jatkettaisi tätä vanhaa perinnettä, mikä on Suomessa ollut. Toivoisin, että nämä toimijat saadaan sinne kattojärjestön alle. — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja edustaja Kivisaari.

18.51 Pasi Kivisaari kesk: Puhemies! Edustaja Hänninen kiinnitti aivan oikeaan asiaan huomiota: meillä tällaiset lapsuuteen liittyvät liikunnan muodot ovat muuttuneet. Meillä ei tällaista omaehtoista, vapaaehtoista pihapelikulttuuria enää sillä tavalla ole yhteiskunnassa olemassa, miten kenties me täällä toivottaisiin. Enemmän se on muuttunut tällaiseen seuralähtöiseen harrastustoimintaan, joka on tietysti elintärkeää ja äärimmäisen kunnioitettavaa työtä. Mutta totta kai sen pohjan pitäisi lähteä tavallaan siitä luontaisesta liikunnallisuudesta, ja tavallaan se oma elämänpiiri palvelee tällaista fyysistä tekemistä. Me kaikki tiedetään, että digitalisaatio ja tällaiset ovat saattaneet passivoittaa myös nuoria ja lapsia tämän liikunnallisuuden osalta.

Se on totta, että tällä hallituskaudella on tuotu tietysti tärkeä elementti, tämä harrastamisen Suomen malli, josta kannan iloa sen osalta, että myös ensi vuodelle nämä elintärkeät Liikkuva-ohjelmat, jotka kohdistuvat varhaiskasvatukseen, peruskouluun, toiselle asteelle mutta myös aikuisikään ja ikäihmisiin, palvelevat suomalaisen yhteiskunnan tällaista liikunnallisuuskulttuuria. Toivon todella sitä, että kun aikanaan hallitus vaihtuu ja vetovuoro tulee jollekin puolueelle, tämä Liikkuva-ohjelmien perinne myöskin uutta hallitusta muodostettaessa säilyisi — vähän niin kuin esimerkkinä tämän hallituksen hyvistä asioista, joi-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 129/2022 vp

ta liikunnan edistämisen osalta on tapahtunut — ja saataisiin tähän pitkäjänteisyyttä ja tavallaan sitä liikunnallisuuden näkymää myös pidemmälle tulevaisuuteen.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sivistysvaliokuntaan.